

VLADIMIR LEPOSAVIĆ, nosilac liste „Pravda za sve!“

CGO: Da li Vaša izborna lista prepoznaje značaj pitanja rodne ravnopravnosti, ženske političke participacije i osnaživanja žena? Ako da, kako se to manifestuje?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Mi nismo posebno govorili o ženskim pravima, i to je možda greška, zato što smatramo normalnim, prirodnim i obavezujućim da se ravnopravnost ne dovodi u pitanje, pogotovo ravnopravnost dva najstarija identiteta ljudske vrste - a to su muškarci i žene. Trudili smo se da damo svoj doprinos angažovanjem žena u politici, u našem pokretu, počev od pisanja programa u kojem su žene aktivno učestvovala. U nekom užem timu žene bile izjednačene sa muškarcima brojčano, iako je na našoj listi oko 30% žena. Osim toga, mi smo imali ženu ne na četvrtom, nego na trećem mjestu. I to zato što smo smatrali da je osoba njenog ličnog iskustva, značaja, žrtve, političke težine, vrijednija da se nalazi tu nego neki muškarci. Dakle, imali smo ženu prije muškaraca koji su možda stariji, većeg stepena obrazovanja, ali ne to zbog toga što smo htjeli da žena tako dobije vještački prednost nego jer je to vrijedna žena. Naš je princip da žene i trebaju zaštitu, ne zato što su slabiji pol nego zato što su jednako vrijedne kao muškarci, a i i jedni i drugi su ljudska bića. Ne želimo paternalistički pristup gdje se ženama bilo šta daje, jer ženama niko ništa ne treba da daje, one su ljudska bića jednako vrijedna. Kao neko ko je tradicionalan, mislim da su u pojedinim aspektima života i rada žene i vrijednije i jače, kao što su u drugim aspektima rada ili života jači pol muškarci, u smislu fizičke snage, dok kod žena govorimo o materinstvu, o talentima, itd.

Mi smo jedini na poziciji političkog centra, sve su druge stranke ekstremno lijevo i desno, i povremeno pretrčavaju. Uravnoteženost našeg pristupa politički i pravno upravo pokazuje jednakost. Pravda za sve. Šta znači jednakost i šta znači pravda? Znači da jednake treba tretirati jednako, a nejednake različito. Jer je nepravda kad nejednake osobe tretirate na isti način. Dakle, ne mogu lica sa invaliditetom i lica koja nemaju invaliditet imati isti pristup i ne mogu se imati ista očekivanja od njih. Ne mogu muškarac i žena imati potpuno identična prava, ne možemo ženi uskraćivati prava koja ona ima po prirodi njenog identiteta, biološkog prije svega, a onda i ovog sociološki rodnog. Izlišno je čak i naglašavati da smo za ravnopravnost muškaraca i žena, što ne znači da se za to ne treba boriti i da ne treba to pominjati, pogotovo u kontekstu nasilja koje žene trpe zbog nekih tradicionalnih i loših stereotipa.

Tradicija polazi od onoga „*tradere*“, što znači prenositi. Tradicija je ono dobro što se prenosi, dok ono loše ne treba prenositi, to i nije tradicija. Dakle, neko ekstremno patrijalno društvo u kojem žena nema pravo glasa za mene nije tradicija, jer ne ispunjava taj kriterijum prenosivosti. Imamo u prošlosti tešku, ali i značajnu ulogu žene, ali se istorijski položaj žene pravno i politički mijenjao.

Kad smo birali ljude za listu i kada smo razgovarali o pozicijama, nismo obraćali pažnju na to da li je u pitanju muškarac ili žena, i nismo nikada birali žene zbog broja. Drago mi je što postoji i ta zakonska obaveza da određeni broj kandidata za narodne poslanike treba da budu žene.

Mislim da je dobro to što su se žene u posljednje vrijeme prosto saživjele sa svojim pravima, one se sve manje plaše osude javnosti ili bilo čega, barem ono što ja vidim, a to je da ravnopravno učestvuju u politici i angažuju se u javnom životu. Naravno, potrebno je neke stvari ispraviti, za nas je najvažnije borba protiv nasilja nad ženama, za jednakost žena i muškaraca u smislu zarade. Nedopustivo da radna mjesta za istu stručnu spremu žene budu manje plaćene od muškaraca. To je recimo kriminal i hipokrizija i licemjerstvo i grijeh i u pravnom i duhovnom smislu. Te su stvari jako bitne - borba protiv nasilja, jednaka prava žena u smislu njihove mogućnosti da participiraju u političkom životu i pravo na zaradu koja je jednaka kao kod muškaraca. Naravno ako već postoje biološke razlike i neke predispozicije muškaraca i žena, oni će se nadomjestiti različitim poslovima, ali na onim poslovima na kojima se one jednako uspješno mogu baviti, a takvih je poslova danas 90%, nedopustivo je da postoje takve razlike.

Dalje, prava žena moraju posebno da se zaštite u onim dijelovima gdje su žene zbog svoje uloge i, prije svega, materinstva izložene zloupotrebama. Nas jako interesuje, a govorili smo o tom pravu u našem programu, trudničko bolovanje, zaštita žena od otkaza i od uslovljavanja sklapanjem ugovora o radu na određeno vrijeme u odnosu na trudnoću. Žena ne smije da bude pitana da li planira da ima trudnoću. Kao

što je u sklopu njenog prava, pravo da rađa i da ne rađa. Svako pravo koje podrazumijeva da se nešto čini podrazumijeva i da se ne čini. Pravo na rad podrazumijeva i pravo da se sjedi kući i ne radi, jer bi u suprotnom imali ropstvo. Mi ženama, makar na jednom biološkom planu, kao ljudska vrsta dugujemo postojanje. I prema toj ulozi materinstva treba i pravno i zakonski da budemo vrlo osjetljivi. I prema svim onim zloupotrebama koje sa tim imaju veze. Mislim da je važno da se pođe od toga - da se njima zaštita ne daje nego da zaštitu zaslužuju i da su prirodna prava ljudi - i žena i muškaraca - osnovna ljudska prava koja im pripadaju po rođenju, činjenicom da su ljudska bića. Dakle ne kao slabiji pol, ja to lično ne koristim u svom rječniku, čini mi se da nikad i nisam, što je osim neinteligentno, to je i uvrjedljivo. S druge strane, mislim da naš zakonski sistem stalno treba da budu usklađivani, a tu je uloga i na ženskim organizacijama.

CGO: Mislite na ženske NVO i one koje se bave ovim i vezanim pitanjima ili na forume žena u okviru partija?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Mislim i na oboje. Kad postoji ženski forum u partiji to govori da žene nisu već ravnopravne u toj partiji pa moraju imati forum. Kao manjina. Da biste bili manjina morate da ste to brojčano, pa samim tim i ugroženi, pa dobijate specijalna prava. To sa ženskim forumima podržavam generalno, razumijem poentu, ali mi nemamo potrebe da imamo ženski forum, jer pola naših članova na sastancima su žene. Ili možda trećina, kako u kojem trenutku. I one su jednakopravni članovi i razgovaramo kao ljudi, kao građani koji dijele ista politička i moralna uvjerenja, a ne kao muškarci i žene, potpuno je ta razlika nepostojeća. Osim ako je ta razlika potrebna da se kodifikuje zbog nečeg pozitivnog, zbog nekog statusa. Ženski forumi u partijama su proizvod zapostavljenosti žena i njihovih prava, pa ženski forum to nadomješta. Ali ako su u toj partiji jednakopravne, onda toga ne bi trebalo da ima, jer onda bi mogli da imamo forum i crvenokosih, mladih do 21 godinu, forum onih koji imaju visinu do neke mjere... Mi nemamo ženski forum jer mislimo da to nije ispravno, podsjeća na one institute za manje koje su ugrožene brojčano, možda pred pritiskom da napuste svoj identitet, pa im se daju posebna prava kako bi ga sačuvala.

CGO: Možda žene nisu manjina u društvu, ali žene u Skupštini i te kako jesu manjina, i ta brojka nije ni blizu ispunjenja čak ni one minimalne kvote od 30%?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Broj žena u politici se mijenja. Međutim, vrlo je važna sloboda izbora. Za mene kao čovjeka, i kao pravnik pa i političara od nedavno, bitno je da žena ima iste mogućnosti i prava kao muškarac, da učestvuje. Mi smo stranka centra i ja lično sam politički liberal, ili čak libertarijanac, meni je sloboda ličnog opredjeljenja važna, smatram da je to centralna kategorija ličnog i političkog života. Dakle, sloboda ličnog opredjeljenja i lična sloboda čije su granice samo jednake slobodi drugih. To su definisali stari Rimljani. Međutim, ako pođete od onih negativnih stvari politike - da je politika prljava djelatnost, gdje se zadaju i primaju udarci ispod pojasa, gdje su nečasne radnje normalne - onda žene biraju da ne učestvuju u politici možda baš zbog svojih nazora, estetskih, moralnih i drugih. Moj pogled na svijet muškaraca i žena polazi iz razloga koju su *in favorem* žena. Ali imate i druge djelatnosti u kojima nemate izjednačenost. Politika nosi tu naznačenost moći. Bitni su, naravno, državni organi, ustanove, privatni biznis, korporacije. Polazi se od toga da je politika ili Skupština mjesto gdje se kreira politička moć, pa se legitimno postavlja pitanje zašto tu žena nema dovoljno. Ali, vi znate da se moć baš otvoreno ne kreira u Skupštini nego u medijima, među sponzorima, korporacijama koje stoje iza njih. Legitimno je da žene i ženske organizacije stalno ispituju zašto broj žena nije veći, ali na način da poštuju odluku drugih žena i da ostave jedan prostor mogućnosti u određenom broju slučajeva da je to manje prisustvo žena dijelom i posljedica njihove volje i odluke. Poznajem mnogo i muškaraca i žena koje ne žele da se bave politikom. Oni biraju život koji je prijatniji, posao koji je manje stresan. Mislim da nisam sreo u svom okruženju takvu osobu, niti sam ikad čuo argument da neka osoba ne treba da se bavi politikom zato što je žena.

CGO: Prethodno ste se dotakli tog straha od javne osude koji postoji među ženama i izloženosti „prljavštini“ politike, kako ste naveli, ali šta bi još bili razlozi niske zastupljenosti žena u političkom životu i na mjestima odlučivanja?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Možda je sve to vezano i sa materinstvom. Sklon sam da vjerujem jednom socio-biološkom pristupu, a to je disciplina koja pokušava da objasni sve društvene fenomene na principu prirodnih zakonitosti. I onda, socio-biološki gledano, mnoga naša društvena ponašanja su izbori koji su uslovljeni našim biološkim karakteristikama. Bilo da su urođene ili stečene, predispozicije, biološke karakteristike, izloženost vjetru, ljeti, zimi, toploti itd. Pa i one stečene, bolesti, invaliditeti itd. U ovom slučaju, biološka razlika između muškarca i žene je evidentna, prije svega zbog funkcije rađanja, materinstva. Nije nepoznato u nauci da žene imaju veći senzibilitet za ono što je bezbjednost sebe, svog tijela. A kad kažem tijela, mislim i na psihičko i na fizičko stanje, i moguće da i odatle vuku taj senzibilitet za neizlaganje nečemu. Naravno, to je samo dio razloga.

Mislim da je uvijek najbolje da žene i njihove predstavnice. i u nevladinim organizacijama i u partijama, djeluju na svakom nivou, jer svaka žena predstavlja sve žene kad radi i živi i bori se za svoja uvjerenja bilo gdje. Ne morate biti članica organizacije da biste zastupali ženska prava. Ako se pobunite u prodavnici zbog tretmana, zbog diskriminacije ili bilo gdje kao žena, odbranili ste vjerovatno vaše sugrađanke u bezbroj budućih slučajeva. Svaka koja dobije parnicu i spor, koja prijavi nasilje, uči državni organ da to počinje da se radi. Prava ima onaj koji ih koristi, inače su na papiru mrtvo slovo.

Dakle, mislim da muškarci treba da ostave ženama njihove odluke, da ih podrže u tome, ali bez paternalističkog pristupa gdje se muškarci okupe pa dozvoljavaju ženama posebna prava. Inicijativa treba da dolazi od ženskih organizacija, od samih žena i onda je najprirodnija i najbolja. Jesam za veću participaciju žena, međutim, mi ne možemo ustrojiti društvo matematički - da u svakom organu, u svakom trenutku, imamo tačan broj predstavnika nacionalnih manjina, ili svih pripadnika političkih predstavnika. To je nemoguće, život je brži od prava. Pravo uvijek trči za životom, da reguliše neke stvari, i dok ti zakoni ne ograničavaju slobodu i žena i muškaraca onda su oni dobra rješenja. Da bi se poboljšao položaj žena, neophodno je eliminisati sve one društvene barijere koje biraju stereotipe. Recimo, to čuveno davanje alimentacije gdje se sugerije da se nekome nešto daje kao da je poklon. A nije nikakav poklon nego je obaveza, zbog zajedničke obaveze starateljstva, i krivično je djelo nedavanje alimentacije i ozbiljna društvena devijacija. I kad je u pitanju rodna ravnopravnost na jezičkom nivou, gdje god ta legislativa može da se promijeni a rodna ravnopravnost i na jezičkom i na suštinskom nivou u svim oblastima života bude veća, mi kao pokret to podržavamo. Nemamo nikakvu zadržku tu i stava smo da žene pojedinačno i organizovane najbolje daju impuls i signal koja prava su njima ugrožena i koja prava treba da se usavršavaju.

CGO: Rekli ste da te promjene treba da dolaze od samih žena, ženskih organizacija itd. Ali, da li smatrate da dio tih signala treba da dođe i od muškaraca? Da li njih treba više uključiti, snažiti, edukovati, senzibilisati kako bi bili saborci ženama u njihovoj borbi?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Na bazi onoga što je slobodna volja i opredjeljenje, mislim da muškarce treba uključiti. Za tango je potrebno dvoje, pa je tako za političku stabilnost potrebna koalicija za saradnju. Za sport je potrebno da se čitavi timovi spoje i ukrste i rade zajedno. Imamo onu čuvenu izreku da „čovjek nije ostrvo“, znači trebamo jedni druge, čovjek je biće zajednice - i muškarci i žene. Iluzorno bi bilo i razmišljati o tome da bi žene same ili izolovano vodile svoju borbu. To se zove kultura pod staklom, kao jedan negativan fenomen kad određene zajednice vrše svoja prava, ili identitete svoje žive, ali odvojeno same za sebe. Poenta je da se kroz interakciju sa drugima njihov identitet ostvaruje. I tek kad su prava zaštićena, u ovom slučaju prava žena, onda one mogu slobodnom voljom odlučiti u kom će se kapacitetu i u kom broju, u svom životu, angažovati, u bilo čemu.

Suština ljudskih prava svodi se na to da je neophodno da razumijemo da su ljudi drugačiji od nas jednako vrijedni, odnosno da se ta različitost razumije, da ne postoji strah od *homo novousa*, čovjeka koji je nov

zajednici na bilo koji način, pa bila to i žena u nekom muškom društvu. Utemeljenost ljudskih prava u društvu postoji kad niko ne bude imao problem sa drugim i drugačijim.

Dakle, suština je u slobodi izbora na različitost, mislim da ona u Crnoj Gori zaživljava, i to prilično ozbiljno i u pozitivnom smislu, ali je treba dodatno snažiti. Treba svakako uključiti muškarce, sve koji to žele, koji to hoće, mislim da je većina njih zainteresovana, ali je inicijativa uvijek na ženama, odnosno onom ko želi neku promjenu. U ovom slučaju muškarci treba da budu podrška, oni imaju obavezu kao državni organi, kao službenici, ali i na privatnom planu muškarci treba da daju podršku svojim sugrađankama u borbi za njihova prava. Ipak, bitno je da inicijativa dolazi od žena, jer ako bi dolazila od muškaraca, onda bi to bila potvrda tog paternalističkog pristupa gdje muškarci oslobađaju žene tih stega. Nema potrebe, žene oslobađaju sebe same, ako imaju čega da se oslobađaju odnosno ostvaruju svoja prava koja još nisu ostvarila, postižu nova zato što to njima pripada, a u muškarcima treba da imaju saveznike, tako prirodno stvari idu i to su pokazali socijalni i društveni pokreti svih vrsta.

Kad je u pitanju borba protiv diskriminacije, ona grupa koja je osjećala diskriminaciju bila je inicijator i pripadnici te grupe su dobijali podršku. I što je veća ta podrška bila to je značilo da je ta akcija uspješna i da se to društvo mijenja. Apartheid se mijenjao kad je stigla podrška Afroamerikancima od tzv. bijelih Evropljana. I prava radnika su pokrenuli radnici, a prava buržoazije i građana pripadnici trećeg staleža. Za seksualne manjine važi isto. To je najbolji način. Dakle, zato je bitno afirmisati tu slobodnu volju i pristup svih, pravo izbora, a kad se tako uključuju muškarci onda mislim da je to najdjelotvornije, uz, naravno, konstantan dijalog između i muškaraca i žena gdje oni zajedno traže zakonska rješenja.

Vi danas imate slučajeve da se pominju i muška prava, zbog brzog jurističkog razvoja društva. Skoro je bio zanimljiv pravni slučaj, suđenje po tužbi protiv i od strane Džoni Depa. Vidjeli smo nasilje žene nad muškarcem i zloupotrebe stereotipnih verzija po kojima je žena slabiji pol, itd.

Imate i te čuvene slučajeve mikroagresije, gdje se nastoje zaštititi ženska prava a onda, usljed nekih zloupotreba, i muškarci mogu da trpe stigmatu zbog nekog svog ponašanja koje i nije bilo pogrešno.

Često se govori i o toj zloupotrebi koja se dešava kod optuživanja za seksualno uznemiravanje, uz napomenu da svako uznemiravanje treba sankcionisati. Ali treba sankcionisati i zloupotrebu tog prava u smislu lažnog optuživanja. Postoje u nauci dokazana ta tzv. automatizovana ponašanja, diskriminacije koje se dešavaju nesvjesno, nehatno, gdje grupe diskriminišu ne znajući da je to loše, odnosno da to vrijeđa druge članove grupe. Zato smatram da je dijalog bitan. I zato je bitno na svim seminarima, u svim školama, u svim debatama imati i muškarce i žene. Postoji mnogo problema, mnogo slučajeva diskriminacije i u politici i vi birate prioritete prvo, one goruće, pa kad riješite njih idete dalje.

CGO: Posljednjih nekoliko godina, posebno su izraženi govor mržnje, mizogini, seksistički komentari i negativne kampanje usmjerene ka ženama u političkom i javnom životu. Iako naše istraživanje pokazuje da je u prvim danima kampanje za parlamentarne izbore u tom dijelu ostvaren određen pomak, pojedini mediji su i dalje vodili prljave kampanje protiv nekoliko žena iz različitih partija. Međutim, gotovo da su samo žene stale u odbranu svojih koleginica. Zašto je to tako i zar muškarci u tome ne vide problem?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Mislim da je to veliki minus, a dijelom ću ga prihvatiti i na sebe. Konkretno, taj portal je zastupnik prethodne vlasti - DPS režima, branilac tih vrijednosti koji se predstavljao godinama kao reper modernosti. Svi u Crnoj Gori znaju da su DPS i svi njegovi mediji vezivali za sebe dugo tu modernost evropskih i evroatlanskih integracija. Sad imamo slučaj da kada je režim ostao bez vlasti, njegovi mediji i urednici se tako odnose. Jako loše, jako loše. Meni je žao što nisam uspio to da registrujem ranije, pa da u tom momentu odreagujemo. Pridružujem se naravno osudama, pogotovo targetirati tako žene... Da je bilo dva muškarca i tri žene pa da se o njima govori kao o političkoj grupi, onda bi bilo donekle razumljivo, iako je govor mržnje, ali nije usmjeren na pol nego politički motivisan. Ovako je članak i politički motivisan i pokazao je kulturnu nedoraslost. Na primjer, ne moram se slagati politički sa, recimo, gospođom Jelušić, ali ne mislim da pol igra ikakvu ulogu u tome. Ona se bavi i ženskim aktivizmom u Skupštini. Znam da je bilo potrebno da Ministarstvo pravde, dok sam bio ministar, delegira žene koje su trebale da učestvuju na

ženskim forumima u Skupštini, u nekim specifičnim sazivima. Mislim da je tu, iz politički motivisanih razloga izronila, na površinu jedna kulturna zaostalost i nedopustivost, zakonski gledano i pravno, ne samo moralno. Stigmatizovanje žena samo zato što su žene.

Kad uđete u kampanju, u politiku, vi onda vidite manje stvari nego kada ste izvan, jer se fokusirate na aktivnosti, imate taj *press clipping* i pratite napade na vas i fokusirate se na odbranu vaših stavova. Dok sam politiku posmatrao sa strane, kad sam imao mnogo više vremena, stizao sam i da pročitam novinske članke i tekstove, a kad se profesionalno krenete baviti tim onda ste fokusirani da vašu ponudu što bolje predstavite i nemate tu moć da sa strane vidite, da od drveta vidite šumu. Iz tog razloga taj tekst i taj slučaj nisam tada vidio. Drago mi je što nije postao toliko velik, skandalozan ali svakako to je za osudu.

Skriveni komentar je prostor individualne mržnje, nije svako u društvu jednako pametan ni zdrav. Za mene je to pitanje mentalnog zdravlja, toliki stepen nerazumijevanja, i zle namjere. Jer, ne govorimo mi o ravnopravnosti muškaraca i žena kao o nečemu o čemu može da se ima mišljenje. Dakle, ima hiljadu debata i problema, ali gotovo nigdje ne možete čuti da neko traži da neko bude stigmatizovan. Čak i kad to želi, to ne smije da kaže, jer je svijest sazrela. I onda kad imate nekog ko se ponaša i stigmatizuje tu grupu, zato što ne pripada toj grupi, onda on pokazuje ne samo lošu namjeru nego i da nije mentalno sposoban da se aktivno angažuje u svojoj zajednici. Možda ovo malo zvuči grubo, ali govorim iskreno. Kao što u prirodnim naukama postoji penicilin i zakoni po kojima se izračunava kako segrade mostovi, tako i u društvenim naukama se dostiglo da se zna da su svi ljudi jednaki i da to treba da budu.

Ti ljudi osim što je neophodno da se sankcionišu za takvo ponašanje, trebaju stalno podučavanje. Mislim da smo mi prešli tu crvenu liniju, i pitanja ljudskih prava i sloboda ne mogu se više vraćati nazad u fazu u kojoj se grupe progone zato što su drugačije boje kože, pripadnosti, ili pola. Samo je pitanje kojom ćemo brzinom ići naprijed, ali ovo su sad već pojedinačni incidenti, koje treba osuditi, ali ne mislim da društvo za njih treba da brine. Oni nailaze na moralnu osudu i možda su i građani to ignorisali do te mjere da se zbog toga nije ponovo ni čulo, jer smatraju možda i degutantnim za komentarisanje.

Mi smo došli u takvu situaciju gdje su jednakost i ravnopravnost ljudi normalna stvar. To je premisa ljudskog života - svi smo jednaki ili treba da budemo jednaki u svojim pravima, jednaki pred zakonom, jednako cijenjeni i vrednovani kao ljudi, i onda to znači set različitih stvari. I jednako plaćeni za iste poslove i jednako nazivani za ista zvanja, i jednako tretirani u smislu položaja u društvu, i jednako participirajući u organima uprave i tako dalje, sve ono čime se bavi vaša organizacija. Ali, premisa je da su ljudi ravnopravni i da se ne mogu žigosati zbog neke svoje pripadnosti i da su jednaki kao ljudska bića. Ta revolucija je počela od Tomasa Hobsa, Džona Loka, posle Drugog svjetskog rata, i ona je konvencijama o zaštiti ljudskih prava i kodifikovana. Dakle, ako neko to ne shvata, taj neko kasni stotinama godina unazad, ali ga to ne izvinjava, treba spriječiti nasilje nad ženama, govor mržnje, jer on generiše nasilje, opravdava ga.

Pokušavam da zastupam i tu ideju da ne treba kažnjavati i sankcijama pribjegavati iz osвете, i kazne kao takve, nego da bi generalnom prevencijom kažnjavanja spriječili druge slučajeve i da bi nadoknadili štetu, odnosno da bi uspostavljanjem odgovornosti prenijeli poruku kao društvo da neke stvari nisu dopustive da se rade jer nanose štetu ljudima i opasni su po društvo. Govor mržnje je opasan i nadam da se to više neće dešavati. Žao mi je što je naša partija, koja ima i najviše pravnika na listi propustila da to lično osudi. Ipak, nadam se da za to više neće biti prilike, a ako bude, ja mislim da to treba osuditi jednom za svagda i krivično sankcionisati urednike. Policija treba da radi svoj posao, i ako su pretrpani, uvijek su tu prioriteta u pitanju, ubistva, bezbjednost u saobraćaju, i često se ove stvari zanemaruju.

CGO: Istraživanje CGO-a pokazuje I da je u medijima samo 2% vremena i prostora tokom kampanje posvećeno pitanjima rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena? Zašto je to tako? Imamo i vaš pokret koji je nov, a za koji kažete da su to za vas podrazumijevajuća pitanja koje ne treba isticati. S druge strane, i mnogo veći subjekti od vas, i za znatno dužim političkim stažom i djelovanjem, ne komuniciraju ova pitanja. Zašto?

VLADIMIR LEPOSAVIĆ: Sebe svrstavam u grupu onih koji smatraju da je to samoevidentno i ponašamo se u skladu sa onim u šta vjerujemo, pa ne govorimo posebno o tome. Kao što čovjek ide ulicom pa ne nosi majicu „Ja sam muškarac“ ili „Ja sam Srbin/Crnogorac“, mada ima i takvih slučajeva, nego svoj identitet ima zajedno sa svim ostalima i ispoljava ga kada je to potrebno. Kod mene lično je taj razlog, kod drugih vjerovatno ima i tog patrijarhalnog, odnosno stereotipnog, tzv. mačo pristupa politici, životu, gdje se smatra opravdanim da se o ženama i njihovim pravima ne govori naročito, ili da se ženama kao takvim posebno ne obraća.

Vjerovatno ima i razloga da u društvu, uz svo uvažavanje i legitimnost problema postoje i druge goruće teme koje su i vještačke jednim dijelom, ali kad se stvore psihički složene strukture, stresovi i frustracije, makar bilo izazvano nečim vještačkim, one moraju da se liječe. Kao što su kod nas međunacionalni odnosi. DPS je zarobio ovo društvo, dugo godina je nametao temu spasa države i onda smo se svi bavili spasom države, a država je propadala na mnogo nivoa jer je njeno društvo propadalo zbog nasilja i diskriminacije žena, manjina, bilo seksualnih ili nacionalnih, loše ekonomije, itd.

Mi kao društvo, generalno, politički tek sazrijevamo i žene i ženska prava trpe zbog toga. Želim da vjerujem da je najveći dio razloga to što je, ipak, od svih diskriminacija koje sistemski postoje, diskriminacija prema ženama možda ako ne najmanja, onda najmanje opasna. Ili su žene i zbog svoje brojčane prisutnosti i snage, kao populacija, možda i najjače od svih drugih diskriminiranih grupa, pa su one i najefikasnije u borbi i izbore se sa tim pojedinačnim slučajevima. Želim da vjerujem da je tako, jer bih volio da je makar jedan problem o kojem govorimo, problem diskriminacije, blizu rješenja.